

**DZIECI
WOBEĆ RYZYKA
UZALEŻNIEN
I PRZEMOCY
JAKO PRZEDMIOT DIAGNOZY
ŚRODOWISKA LOKALNEGO**

Publikacja powstała w ramach prac zespołu badawczego
Instytutu Pedagogiki Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach
na podstawie badań zleconych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszynie
(Miasto Cieszyn) w ramach zadania: „Monitorowanie skali problemów uzależnień
i przemocy w środowisku lokalnym – przeprowadzenie diagnozy 2025”.

Skład zespołu badawczego:

Kierownik projektu: dr Ilona Fajfer-Kruczek
Ekspert merytoryczny: dr Łukasz Kwadrans, prof. UŚ
Ekspert merytoryczny, statystyczny: dr hab. Sebastian Bednarz-Skalski

**Publikacja współfinansowana ze środków
Stowarzyszenia Wsparcia Społecznego „Feniks”**

**DZIECI
WOBEC RYZYKA
UZALEŻNIEN
I PRZEMOCY
JAKO PRZEDMIOT DIAGNOZY
ŚRODOWISKA LOKALNEGO**

**Ilona
Fajfer-Kruczek**

AKAPIT

WYDAWNICTWO
EDUKACYJNE
TORUŃ 2025

Recenzenci

dr hab. *Mariusz Z. Jędrzejko*,

profesor Wyższej Szkoły Kształcenia Zawodowego we Wrocławiu

dr hab. *Czesław Kustra*,

emerytowany profesor Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

Redaktor prowadzący

Marta Malinowska-Reich

Redaktor techniczny

Dawid Iwanowski

Korekta

Janina Malinowska

Projekt okładki

studio graficzne RASPBERRY.COM.PL

Na okładce wykorzystano fotografię z archiwum wydawnictwa oraz pobraną z Unsplash.com

© Copyright by Wydawnictwo Edukacyjne „AKAPIT” s.c.

Toruń 2025

Wydawnictwo Edukacyjne „Akapit” znajduje się w wykazie Ministra Edukacji i Nauki wydawnictw naukowych publikujących recenzowane monografie naukowe (poziom I, identyfikator Wydawnictwa 67600)

ISBN 978-83-66951-72-3

Wydawnictwo Edukacyjne „AKAPIT” s.c.

87-100 Toruń, ul. H. Piskorskiej 12/23

tel. 56 648 55 53, e-mail: info@weakapit.pl

Oferta wydawnicza oraz sprzedaż internetowa: www.weakapit.pl

tel. 601 880 321

Druk: Machina Druku, www.machinadruku.pl

Spis treści

Wprowadzenie	7
ROZDZIAŁ 1.	
Wybrane zagrożenia i patologie społeczne w kontekście bezpieczeństwa – ustalenia terminologiczne	11
1.1. Współczesne zagrożenia związane z substancjami psychoaktywnymi	17
1.2. Świat nowych technologii cyfrowych – szanse i zagrożenia współczesności	25
1.3. Przemoc – ujęcie interdyscyplinarne	36
1.4. Wychowanie i profilaktyka w kontekście prawnym i socjo-pedagogicznym	46
ROZDZIAŁ 2.	
Charakterystyka pogranicza jako obszaru badań – Cieszyn	55
ROZDZIAŁ 3.	
Zarys metodologii badań własnych	59
ROZDZIAŁ 4.	
Uzależnienia i przemoc w opiniach i doświadczeniach uczniów szkół podstawowych, ich rodziców i specjalistów w świetle wyników badań własnych	65
4.1. Dzieci na pograniczu nowych technologii cyfrowych i realnych zagrożeń	65
4.2. Opinie i doświadczenia z substancjami psychoaktywnymi	79
4.3. Strategie radzenia sobie ze stresem w perspektywie uczniów szkół podstawowych	89
4.4. Percepcja i doświadczanie przemocy	92

4.5. Przemoc domowa w oficjalnych statystykach	101
4.6. Konsekwencje wychowawcze	101
4.7. Bezpieczeństwo w przestrzeni publicznej Cieszyna	114
4.8. Problemy społeczne w gminie – w opiniach i doświadczeniach rodziców oraz opiekunów uczniów szkół podstawowych	121
4.9. Ocena działań o charakterze profilaktycznym	124
ROZDZIAŁ 5.	
Podsumowanie i rekomendacje dla praktyki	129
Bibliografia	135
Spis tabel	145
Spis wykresów	147
Summary	149